

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 153/09-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. júna 2009 predbežne prerokoval sťažnosť F. Č., T., zastúpeného advokátkou JUDr. T. P., Ž., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Dolný Kubín sp. zn. 7 C 146/2007 z 13. februára 2008, ktorým nebola pripustená zmena návrhu, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. Č. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. marca 2008 doručená sťažnosť F. Č., T. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. T. P., Ž., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením Okresného súdu Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 C 146/2007 z 13. februára 2008, ktorým nebola pripustená zmena návrhu.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„Na Okresnom súde Dolný Kubín je od 17. 08. 2007 vedená občianskoprávna vec o vypratanie nehnuteľnosti sťažovateľa. Písomným podaním zo 07. 02. 2008 doručeným konajúcemu súdu ešte pred prvým pojednávaním 13. 02. 2008 podal návrh na vyslovenie súhlasu so zmenou návrhu na začatie konania podľa § 95 ods. 1 O. s. p. Na pojednávaní dňa 13. 02. 2008 súd uznesením zmenu návrhu nepripustil. Svoje rozhodnutie žiadnym spôsobom neodôvodnil.

Sťažovateľ postup súdu považuje za nezákonný a v konečnom dôsledku ako porušenie jeho ústavných práv priznaných čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (ďalej len ústava), čl. 6 ods. 1 veta prvá Dohovoru ľudských práv a základných slobôd (ďalej len dohovor), pretože súd prvého stupňa bezdôvodne odmietol konať vo veci a postupoval v rozpore so zásadou zákazu denegationis iustitiae. Skutočnosť, že sťažovateľ nemá k dispozícii riadny opravný prostriedok pri stave, ktorý znamená odmietnutie jeho ľudských práv a základných slobôd je v rozpore s čl. 13 dohovoru.

Odporca nerešpektoval v prebiehajúcom konaní postavenie sťažovateľa ako pána sporu (dominus litis), pretože sťažovateľ mal plné právo slobodne disponovať s konaním a jeho predmetom. Zákon predpokladá súhlas súdu so zmenou návrhu na začatie konania a stanovuje podmienky v ust. § 95 ods. 2 O. s. p. za splnenia ktorých nepripustí zmenu návrhu. Súd nepripustí zmenu návrhu ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu. Súd nepripustí zmenu návrhu ani v prípade, ak by na konanie o zmenenom návrhu bol vecne príslušný iný súd. V prebiehajúcom konaní nebola splnená ani jedna zo zákonných podmienok na nepripustenie zmeny návrhu. Sťažovateľ žiadal o súhlas so zmenou návrhu na začatie konania pred prvým pojednávaním vo veci, teda výsledky doterajšieho konania nemohli byť dôvodom pre nepripustenie zmeny návrhu. Rovnako nebola splnená ani podmienka nepripustenia zmeny návrhu, spočívajúca vo vecnej príslušnosti. Návrhom na pripustenie zmeny návrhu sa domáhal sťažovateľ

určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vypratania, ktorých sa domáhal pôvodným návrhom. Skutkovo sú v podstate obidva návrhy identické a zmena spočívala len v rozšírení návrhu. Odporca bezdôvodne v rozpore s princípmi právneho štátu podstate odmietol vykonávať spravodlivosť...

Sťažovateľ nemá k dispozícii riadny - odvolanie [§ 202 ods. 3 písm. f) O. s. p.] ani mimoriadny - dovolanie (§ 236 ods. 1 O. s. p.) opravný prostriedok, ktorým by sa mohol domáhať nápravy nezákonného postupu odporcu v konaní pred všeobecnými súdmi. Jediným prostriedkom odstránenia porušenia ústavou priznaného práva na spravodlivý proces je podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy...“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd v náleze vyslovil:

„1) Základné právo F. Č. na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Dolný Kubín sp. zn. 7 C 146/2007 z 13. 02. 2008, ktorým súd zmenu návrhu nepripustil porušené bolo.

2) Uznesenie Okresnému súdu Dolný Kubín sp. zn. 7 C 146/2007 z 13. 02. 2008, ktorým súd nepripustil zmenu návrhu zrušuje.

3) F. Č. priznáva finančné zadostučinenie vo výške 50 000,- Sk (slovom päťdesiat tisíc korún slovenských), ktoré je Okresný súd Dolný Kubín povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacoch od právoplatnosti tohto nálezu.

4) Okresný súd Dolný Kubín je povinný v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu nahradiť trovy konania F. Č. na účet právnej zástupkyne JUDr. T. P. (...) tak ako budú vyčíslené na výzvu Ústavného súdu SR.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

V časti sťažnosti sťažovateľ namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 7 C 146/2007, ktoré bolo prijaté na pojednávaní 13. februára 2008 a ktorým tamojší súd nepripustil zmenu návrhu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 7 C 146/2007 ústavný súd zistil, že návrhom doručeným Okresnému súdu Čadca sa sťažovateľ domáhal voči odporcom vypratania nehnuteľnosti. Potom, ako právna zástupkyňa sťažovateľa vzniesla námietku zaujatosti voči všetkým sudcom tohto súdu, uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 NcC 14/2007-65 zo 17. mája 2007 bolo rozhodnuté, že všetci sudcovia Okresného súdu Čadca sú vylúčení z prerokovávania a rozhodovania v danej veci, a preto bola táto vec 17. augusta 2008 postúpená okresnému súdu, kde bola vedená pod sp. zn. 7 C 146/2007.

Dňa 13. februára 2008 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sa zúčastnili právni zástupcovia účastníkov konania a na ktorom právna zástupkyňa sťažovateľa okrem iného žiadala o pripustenie zmeny návrhu. Na pojednávaní však okresný súd prijal uznesenie, ktorým zmenu petitu návrhu nepripustil.

O návrhu sťažovateľa vo veci samej rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 7 C 146/2007 zo 17. marca 2008 tak, že ho zamietol a zároveň mu uložil povinnosť zaplatiť odporcom trovy konania. Proti prvostupňovému rozsudku podal sťažovateľ 5. mája 2008 odvolanie. Okresný súd predložil spis na rozhodnutie krajskému súdu 29. mája 2008, pričom 27. augusta 2008 bolo odvolaciemu súdu doručené späťvzatie návrhu sťažovateľa v celom rozsahu. Po vyjadrení súhlasu odporcov so späťvzatím návrhu krajský súd uznesením sp. zn. 6 Co 166/2008 z 10. septembra 2008 pripustil späťvzatie návrhu sťažovateľa, rozsudok okresného súdu zrušil a konanie zastavil. Zároveň sťažovateľovi uložil povinnosť nahradiť odporcom trovy konania. Uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 28. novembra 2008.

Pri prerokovaní námietok sťažovateľa z hľadiska porušenia zásad spravodlivého procesu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd považoval za prvoradé ustáliť, či v danom prípade neexistovala možnosť, aby sťažovateľ pred podaním sťažnosti ústavnému súdu hájil svoje práva na všeobecnom súde, ktorý je v prvom rade povolaný poskytnúť ochranu základným právam a slobodám osôb, ktoré sa jej domáhajú.

Vychádzajúc zo zistených skutočností ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu, nebolo možné preskúmať pre procesnú prekážku, ktorú predstavuje späťvzatie návrhu. Na druhej strane však ústavný súd zistil, že sťažovateľ námietku týkajúcu sa nepripustenia zmeny návrhu predstrel aj v odvolaní proti prvostupňovému rozsudku vo veci samej. Avšak predtým, ako by sa krajský súd v rámci odvolacieho konania zaoberal daným problémom, sťažovateľ svoj návrh v celom rozsahu zobral späť, na základe čoho došlo k zastaveniu konania.

Ústavný súd zastáva názor, že sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom by si mal byť vedomý princípu subsidiarity, ktorým sa riadi ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti. Tento princíp zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy zreteľne limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné sudy. Z uvedeného teda vyplýva, že nezáviselo od vôle sťažovateľa, ktorý orgán na ochranu svojich práv si vyberie, pretože v rámci uplatňovanej ochrany týchto práv mal rešpektovať nevyhnutnú postupnosť právomoci všeobecných súdov a ústavného súdu.

Okrem toho ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ sa mohol ochrany svojich práv domáhať aj takým spôsobom, že by svoje nároky, ktoré boli súčasťou návrhu na zmenu petitu, formuloval a predstrel všeobecnému súdu v podobe nového žalobného návrhu.

Keďže v sťažovateľovej veci pred právomocou ústavného súdu stále existovala možnosť, aby sa ochrany svojich práv domáhal na všeobecnom súde, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07).

Nad rámec uvedeného ústavný súd konštatuje, že ostáva nanajvýš otázne, akým spôsobom rozhodnutie okresného súdu o nepripustení zmeny návrhu reálne zasiahlo do práv sťažovateľa, ktorých porušenia namieta, keď konanie, v rámci ktorého žiadal o pripustenie zmeny návrhu, bolo právoplatne zastavené v dôsledku späťvzatia jeho návrhu v celom rozsahu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemohol pre prekážku späťvzatia preskúmať porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľ namietal porušenie práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 7 C 146/2007 z 13. februára 2008, ktorým nebola pripustená zmena návrhu.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa § 202 ods. 3 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku proti uzneseniu o pripustení alebo nepripustení zmeny návrhu nie je prípustné odvolanie.

Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že generálna právna norma civilného procesu v citovanom ustanovení priamo zo zákona vylučuje, aby sa proti rozhodnutiam istého druhu, teda aj proti uzneseniu o nepripustení zmeny návrhu, bolo možné odvolať. Potom aj námietky sťažovateľa o porušení práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru označeným uznesením okresného súdu sa javia ako nereálne.

K uvedenému ústavný súd poznamenáva, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa čl. 13 dohovoru vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi

podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. apríla 1988, séria A, č. 131, ods. 52). V danom prípade však ústavný súd k takémuto záveru nedospel, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Na základe týchto skutočností ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia, a keďže sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa v nej nastolenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júna 2009